

Jan De Moor (Artes Woudenberg) ziet twee aandachtspunten voor restauratiesector

Inzetten op onderhoud en focus op herbestemming

Jan De Moor,
algemeen directeur
bij Artes Woudenberg

Bij restauratie zijn vakkennis, ervaring en respect voor de geschiedenis van het bouwwerk van groot belang. En die drie pijlers vormen ook bij Artes Woudenberg een heilig huisje. Zoveel mogelijk oorspronkelijk materiaal behouden en zo weinig mogelijk schade berokkenen aan het - meestal beschermde - monument: dat is bij ieder project het doel. Met het traditionele ambacht en vakmensen als belangrijkste tools. *“Ik ben hoopvol dat er weer meer jonge mensen oog zullen hebben voor de schoonheid van het ambacht”*, aldus Jan De Moor, die sinds 2011 als algemeen directeur aan het hoofd staat van Artes Woudenberg.

Woudenberg, in 2011 overgenomen door de Artes Group en omgedoopt tot Artes Woudenberg, specialiseert zich in het restaureren van zowel geklasseerde monumenten als niet-geklasseerde gebouwen. Dankzij jarenlange ervaring en vakmanschap neemt Artes Woudenberg een belangrijke positie in binnen de Belgische restauratiesector en staat het vooral bekend om haar totaalrestauraties van gebouwen zoals kerken, kathedralen, burchten, kastelen, herenhuizen en beschermde burgerwoningen. De restauratiewerken worden bijna uitsluitend uitgevoerd met eigen mensen en daarbovenop

beschikt het bedrijf ook over een eigen schrijnwerkerij en steenhouwerij, die de werven bevoorraden.

Hoe bent u in de stoel van algemeen directeur terechtgekomen?

Ik ben mijn carrière gestart als bouwkundig ingenieur in de natuursteensector. Na een vijftal jaren ben ik overgestapt naar Denys, waar er de ambitie was om de restauratieafdeling uit te breiden. Vanuit mijn voorliefde voor natuursteen ben ik zo in de restauratiesector gerold. Dat heb ik ongeveer 10 jaar gedaan, tot de

kans zich voordeed om een volwaardig restauratiebedrijf te leiden. Op het moment dat Artes Group in 2011 bezig was met de overname van Woudenberg zochten ze een nieuwe algemeen directeur en zo hebben we elkaar gevonden. Zo vielen de overnamegesprekken op bedrijfsniveau samen met de gesprekken om mij als algemeen directeur aan te duiden. Intussen sta ik ongeveer 11 jaar aan het roer en zijn we van een kleine kmo met een omzet van om en bij de 6 miljoen en 40 medewerkers gegroeid tot een stevige speler met een omzet richting de 25 miljoen euro en ongeveer 100 mensen in dienst.

De passie voor erfgoed en restauratie, die u nu duidelijk bezit, was dus eerder een groeiproces?

Klopt. Zeer veel van mijn medewerkers zijn als sinds jong gefascineerd door erfgoed en historische gebou-

wen. Dat merk je heel hard. Mezelf heeft het wel altijd aangesproken, maar de passie voor restaureren en de fierheid bij een afgerond project zijn geleidelijk aan gegroeid en zijn nu sterk aanwezig.

Als u een blik werpt op de restauratiemarkt vandaag, wat zijn dan volgens u de grote uitdagingen?

Personeelstekort is en blijft een algemeen probleem. Het wordt steeds moeilijker om de juiste spelers aan te werven. Daarom nodigt de Artes Academy studenten en vakscholen uit om *on the field* meer voeling te krijgen met het dagdagelijks gebeuren op de werf. Restauratie vraagt om de juiste vakmensen en ambachtenkennis. Bij Artes Woudenberg werken schrijnwerkers, timmermannen, natuursteenbewerkers en beeldhouwers, maar ook zij zijn schaars. Van de tachtig arbeiders heb ik er twintig laten opleiden tot mentor. Zij leiden de jongere mensen op, deels *on site* en deels tijdens bijkomende opleidingen. Het is cruciaal om onze vakmensen op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Daarvoor hebben ze uitdagingen nodig en die krijgen ze tijdens de opleidingsdagen.

Is het ambacht met uitsterven bedreigd?

Ik weiger mee te stappen in dat verhaal van negativisme. Ik zie heel veel jonge mensen die nog met veel passie kiezen voor restauratie en vakmanschap. Dus ik heb goede hoop dat er op termijn weer meer mensen voor het ambacht zullen kiezen. Ook al ligt er bij de jeugd en de scholen vandaag een grote focus op digitalisering en innovatie, toch ben ik ervan overtuigd dat het vakmanschap, het pure creëren en produceren van materialen en gebouwen, zijn waarde altijd zal behouden.

Hebben de overheden voldoende, en vooral de juiste, aandacht voor ons erfgoed?

De overheden en alle stakeholders doen hun ding. Sinds kort is de procedure voor erfgoedsubsidies vereenvoudigd waardoor de wachttijden drastisch verkort en de achterstand bijgewerkt kan worden. We kunnen dus vooruit. Er worden ook

meer subsidies toegekend aan eigenaars en beheerders van erfgoed die willen inzetten op onderhoud. Structureel onderhoud kan grotere restauraties vermijden en dus kostenbesparend werken. Dat klinkt evident maar er zijn nog steeds veel gemeentebesturen die deze budgetten voor onderhoud niet kunnen vrijmaken, met dan uiteindelijk wel een onvermijdelijke restauratiecampagne als gevolg.

Zijn er projecten waar u bijzonder trots op bent?

Twee projecten springen er vandaag uit voor mij. Het eerste project is het KMSKA, dat in 2022 zal openen na een renovatie die ongeveer tien jaar duurde. Artes stond in voor de asbestverwijdering, gevelrestauratie, realisatie van het verticaal museum en de restauratie van de tentoonstellingszalen. Momenteel zijn we bezig met de restauratie van de burelen. Het project kadert in een integraal masterplan voor de site van het KMSKA. Dat masterplan is gebaseerd op enerzijds een maximaal respect voor het 19e-eeuwse en tevens beschermde museumgebouw en anderzijds de realisatie van een uitbreiding van het museum, aangepast aan een nieuwe hedendaagse museumcollectie. Daarom wordt het gebouw als beschermd monument behouden en wordt het gerenoveerd naar de eisen van deze tijd. Een mooi, groot en complex project waar we zeer trots op mogen zijn.

Het tweede project is de bekende Sint-Baafskathedraal in Gent, waar Artes Group bezig is met een grondige restauratiecampagne en de bouw van een gloednieuw bezoekerscentrum. Om de toegankelijkheid van de kathedraal te optimaliseren en de vier niveaus (benedenkerk, crypte, hoogkoor met kooromgang en de vijf kranskapellen) voor iedereen te ontsluiten wordt op de koer, tussen sacristie en tuin van het bisschopshuis, een circulatietoren gebouwd in glas met een lift en een trap die de vier niveaus van de kathedraal bereiken en meteen ook de zolder waar vergaderruimte wordt voorzien. In dat circulatievolume komen ook aangepast sanitair en aansluitend een personeelsruimte en een keuken. In de crypte worden een klimaatinstallatie voorzien, nieuwe verlichting en een nieuwe vloer die duidelijk het tracé van het romaanse gedeelte zal aanduiden. De vijf kranskapellen worden grondig gerestaureerd en in de sacramentskapel wordt een glazen volume opgetrokken waarin het Lam Gods zijn plaats zal krijgen.

Als u tot slot een blik op de toekomst werpt, hoe ziet u erfgoed dan evolueren?

Enerzijds, gaan we steeds meer inzetten op onderhoud en langetermijnbehoud van ons erfgoed. En dat is een goede zaak. Anderzijds denk ik dat erfgoed steeds meer bruikbaar zal worden en geïntegreerd zal worden in de maatschappij. Herbestemming van kerken is een mooi voorbeeld daarvan. Een monument mag niet louter een kunstwerk zijn, maar moet gebruikt en beleefd worden. En als een herbestemming zich daarvoor opdringt, dan is dat de juiste oplossing. Uiteraard steeds met grote aandacht voor het historische karakter van het gebouw. Erfgoed is zeker geen lege doos voor de man en vrouw in de straat. Artes Woudenberg is ook actief op social media en daar merken we zeker interesse van het grote publiek, van mensen die buiten onze branche staan. En daarnaast zijn de beleidsmakers er nog steeds van overtuigd dat ons rijke erfgoed een hefboom is voor het toerisme in Vlaanderen, en bij uitbreiding in België. Ik zie de toekomst dan ook heel hoopvol tegemoet. ■